

LABİRENTLER (Günlükler)

Saim Güveloğlu

(Günlükleri küçük bir kaç düzeltme dışında değişiklik yapmadan, olduğu gibi paylaşıyoruz. Bu halinin daha samimi, daha faydalı olacağını düşündük.)

5 Ocak 2011

- An itibariyle Labirentler kesinleşti.
- İlk defa böyle bir sürece giriyoruz, heyecan verici.
- Tiyatro Yolda olabilir mi?
- Berk'le konuşucam bugün, afişleri o yapsın?
- Defter aldığım iyi oldu. Artık oyun üzerine daha fazla düşünebiliyorum. Bu durumu açıklayabilen beri gelsin.
- Derdimiz ne? Neden bu oyunu yapıyoruz? Türkiyeli seyirci için sıkıcı olmamayı nasıl başarabiliriz? Bulmak gerek.
- Sahnede iki kapı olsa. Yaratık kapılardan çıkmak ister önce. Çıkamaz. Sonra kapı açılır. Yaratık çıkmayı denemez bile.
- Foucault ve Jung okumalı.
- Bilim kurgu üzerine araştırmak zor olacak. Ursula'nın bütün kitaplarını okumalı.
- Yaklaşık dört ayımız var. Yeterli gibi görünüyor. Bir an önce mekan bulmalıyız.
- Bizim bu yaratık orta sınıf insan modeli mi? Bu biraz zorlama olur. Omelas'ı terk edip gidenlerden olmadığı kesin! Ama koşulları yaratmamız gerek. Aksi takdirde varoluşçu bir yere gidebiliriz.
- Kafada yaratılan labirentler, yaratığın içinde bulunduğu labirent, O'nun içinde bulunduğu labirent. Sahne aynı zamanda kafanın içi ve yaratığın içinde bulunduğu labirent. Labirent, labirentler...
- İnsan hiç bir şey hissetmediği bir oyun ya da öyküyle ilişkiye geçtikçe, üzerine çalıştıkça onu eşsiz bulmaya başlıyor.
- Filiz de heyecanlı, en önemlisi de bu zaten.
- Yaratık iki kapı arasında. Elektrik. Çıkamaz.
- İki kapı da açılır. Yaratık önce sağa sonra sola bakar. Seyirciye bakar. Kararır.
- Beckett de okumalı. Gerçi...
- Çok şey birikmiş, toparlayamıyorum. Y yavaş olmasına yavaş ama Filiz öyle oynamamalı. Seyirci zaten anlayacaktır. Seyirciye güven!
- Prömiyeri amfide yapsak, şenlikte...
- Y bir fare değil insan olmalı, fare-insan.
- Aynalar da kullanabiliriz belki. Genet'in aynalar arasında sıkışıp kalmış insan metaforundan..
- Y derdi kendini seyircilere sevdirmek olan oyuncu mudur?
- Seyirciyi nasıl konumlandırmalı? Y'yi gözetleyen olarak mı yoksa sadece seyirci kalan olarak mı?
- İstekleri çıkarmamız gerek, cümle cümle...
- Ursula ne istiyor? Bu öykü ne istiyor? Yaratık ne istiyor?
- Kaçmayı düşünmeyen, öğretilenle yetinen, isyan etmeyen bir insanın trajedisi?

- Panaptikonda olduğu gibi bizim yaratık da zamanla izlenmez olur. Ya da izlendiğinden şüphe eder. Onu öldüren budur. Karşısında başka birisinin varlığını hissetmeyince kimliğini kaybeder. “Tekinsizlik”.
- Y sonunda ölmez. Dans eder. Sahne kararır. Kapılara lokal. Kapılar açıktır.
- Web sitesinin tasarımını düz bir çizgi gibi değil de yuvarlak yapmalı.
- Labirent görselleri ve videolar. Salvador Dali.

8 Ocak

- Metnin zengin çağrışımlarını daraltmamak gerek. Beckett metinleri gibi. Sadelik zenginlik yaratmalı.
- Sahnede sağda solda iki kapı, siyah beyaz imgeler.
- Siyah beyaz şekiller olsa bunlar aynı zamanda labirentleri oluştursa.
- Kapıların kapanmasını teknik olarak nasıl halletmeli?
- Zor bir işe girdik gibi, hadi hayırlısı.
- Dışarı da labirent ya. Seyirciye bu hissi nasıl geçirmeli.
- Foucault, hapishanenin doğuşu, sayfa 64
- Tek kapı olmalı. Labirentlerin tek giriş ve çıkışı var.
- Kapıya beyaz perde, içeriden aydınlatırız.
- İktidara olan düşkünlük, otoriteye gönüllü yalakalık. Bu oyunu tam da Türkiye’de oynamalı.
- Tek tek bedenlerde yaşayan iktidar.
- “Ben çocuk değilim ki kurumuş yonca yaprakları yiyeyim” cümlesini kendi sesinden duyar. Şaşırır.
- Maluvia dansı ne dans gibi ne değil gibi. Biraz ‘ilkel’ olmalı.

12 Ocak

- Yarın Filiz geliyor. Artık sahne üzerine geçmeliyiz.
- İktidarın taşıyıcısı aynı zamanda onun üreticisi de. Yaratık ve gözetleyen Ursula’ya göre de içsel ilişki içinde olmalı. Bu durumda Filiz aynı zamanda gözetleyen de fiziksel özelliklerini barındırmalı. İkisi de labirent kurucular. Labirenttekinin sürekli mağdur değil aynı zamanda iktidarın üreticisi olarak da konumlandırılmalı.
- Filiz bir yerde şarkı söyleyebilir. Seyirciyi izlerken ondan gördüğü üzerinden doğaçlayabilir.

14 Ocak

- Sesleri gündelik seslerle zıtlık oluşturacak şekilde kullansak.
- Sahnede dekor kullanmasak nasıl olur?
- Kostüm daltonlardan hareketle, kahverengi, kareli mi olsa.

15 Ocak

- Labirentler bir yandan anlatılırken bir yandan Filiz’in bedeninde gerçekleşmeli.
- İstekler kadar “ne üzerine” sorusu da önemli “neyin sonucunda”.
- İstekler üzerinden düşünmek çok zor. Sürekli burada istek yok diyesim geliyor. Ama bırakmamalı.

16 Ocak

- Tekrar okumaya dönmeli.

21 Ocak

- Eğer mikro iktidar Filiz üzerinde oluşursa, başka deyişle seyirci hiç görmediği bir yaratığa karşı bir sevgi ya da saygı ya da her neyse hissetmeye başlarsa metin amacına ulaşır. Sevgi ilişkisi çok önemli.
- “Azap bedenın üzerine silinmeyen işaretler çizmektedir. İnsanların belleği işkence ve acının anısını koruyacaktır. Azap çektirme parlak olmalı, zafer olarak algılanmalıdır” (hapishanenin doğuşu) Bu durumda bizim oyunun yaratığın dansıyla bitmesi daha da anlam kazanıyor.
- Tekrarlar, yinelemeler, finalin başta görünmesi...
- Foucault’un aldığı yerden, yani iktidarın bedenlere nüfuz etmiş halinden. Hapishanelerin kayboluşu. İktidarın beden ötesi bir yerde görünüşü. Olmayan labirentler, kafada yaratılan. Bu anlamda labirentler bazen görünür bazen görünmezler. Bugün iktidar hapishaneyi zihinlerde yaratma çabasında. Bunu kabullenmeyen beden-zihinleri hapishanelere tıkmakta.
- Diyalektiğin Dansı – Bertell Ollman

12 Şubat

- Bugün nihayet ilk çalışmayı yaptık.
- Sahne üzerine çıkınca oyun hakkında fikir edinebildim. Dramaturgiyi sahnede mi yapmalı?
- Filiz ilk önce kız çocuğu gibi alıyordu. Korktum bir an. Biraz çalıştıktan sonra kendiliğinden farklı bir noktaya doğru evrildik.
- İmgelem çalışması kesinlikle işe yarıyor. Bacağını düşün, enseni düşün, karanlık, yoğun... Filiz de aynı fikirde.
- İmgelem ve koşullarla birlikte yürüyüş çalışmalı.
- 12 ya da 9 tane par düşündük. 6 da olabilir. Bu ışıkların araları labirentleri oluşturacak. Ancak bu durumda her yerde oynayamayabiliriz. Ya da bazı yerlerde ışıklı bazı yerlerde ışiksiz oynarız.
- Sahnesizlik zor zanaat☺

22 Şubat

- Yeterince çalışmıyoruz.
- Oyun komediye doğru gidiyor. Sanırım metin de öyleymiş. Ursula “yazdıklarımın çoğunun komik olduğunu düşünüyorum” demiş.
- Ne fare ne tavşan ne de insan. Tanımsız bir yaratık olmasına karar verdik. Daha doğrusu kendiliğinden böyle gelişti.
- Dramaturgiyi her ihtimalde ilk sıraya koymalı.
- Renkli bir kostüm, renkli makyaj.
- Filiz bir ses buldu, ne demekse. Biraz da ben zorladım herhalde. Taklit mi emin değilim. Doğallaştırmaya çalışmaktansa unutup baştan başlamalıyız.
- Oyunu okurken tasarladığım bütün sahne buluşları suya düştü. Başka şeylere dönüştü. Tiyatro zor mu ne☺
- İmge çalışması Filiz’i rahatlatıyor.
- Seyirci sahnede iki oyuncu arasındaki ilişkiyi izliyorsa eğer, tek kişilik oyunda oyuncu aynı ilişkiyi seyirciyle de kurabilmeli.

- Filiz seyirciyle daha fazla konuşmalı.
- Filiz çok çabuk mesafe oluşturdu. Daha fazla içine girmeli.
- Ritüel hayatın devamı. Oysa oyunun bir başı ve sonu olmalı.

16 Mart

- Yazmayalı uzun zaman olmuş.
- Kapılar fikri nerden gelmiş anlamadım. Oyunda yeri yok.
- Yaratığın hareketlerin gerekçelendirmek ve Foucault'a göre yorumlamak zorlama olmuş. Ama tuhaf bir şekilde çok işimize yaradı.
- Yaratığa fazlasıyla eleştirel yaklaşmışım. Sahne üzerinde değişti her şey. Sevgiyi hep akılda tutmalı.
- Atmosferi oluşturmamız için ışık almamız gerek. Peter Brook'un bahsettiği gibi, bir karşılaşma mekanı olarak tiyatro. Bu mekanda oyuncu ve seyirci karşı karşıya. Yönetmen de aradan çekilmeli, izini (rejisini?) kaybettirmeli. Sinemada görüntü ve seyir arasındaki ilişki tiyatrodaki oyuncu ile seyir arasında.
- İletişim sorunu hayatın bu kadar merkezindeyken, öteki olan bu kadar gündemdeyken bu sorunun yüzeysel olduğunu düşünebilmek nasıl bir "solcu" reflektir!

13 Mayıs

- Çok yoğun bir dönemi geride bıraktık. Yazmak aklıma bile gelmemiş.
- Filiz seyirciyle daha fazla konuşmalı. Müziği çıkarmalıyız, neden koymuşuz ki sanki. Seyirci korkusu sanırım. Geçişler hissediliyor. Tasarım görülmemeli.
- Tamamen dramaturgiyi düşünerek, itkiyle beliren isteklerin ve istekler arasındaki geçişlerin bedensel olarak görünmesi üzerinden çalışmış olmamıza rağmen formdan yola çıkarak 'hareket tiyatrosu' gibi tanımlamalar yapılıyor. 'Kategorilendirme' alışkanlığından kurtulsak ne güzel olur.
- "Öz görünümü içerir fakat görünümüne özel niteliğini ve önemini veren şeyleri kendinde taşıyarak onu aşar" (diyalektiğin dansı, sf. 81)

26 Mayıs

- Oyun bir kere Ankara'da dört kez İstanbul'da oynadı. Yaklaşık altı yüz kişiye ulaştığımız.
- Provayı azaltmamız kötü oldu. İstekler arasındaki geçişler hissedilmeye başladı.
- Bir istekten diğerine geçiş hissedilmemeli, tiyatrodaki reji hissedilmemeli.
- 'Tempo'ya ilişkin eleştirileri ısrarla duymazdan gelmeli. Önemli olan eylemin kesintiye uğramaması!
- Gelecek sene kalabalık bir oyun yapsak. Denediğimiz şeyin öykü anlatıcılığından farkının anlaşılmasını isterim. Asıl vurgu tiyatronun o anda orada gerçekleşen bir olay olmasına, bundan da önemlisi seyirci ile oyuncu arasındaki hayali bir çizgide gerçekleşiyor olmasına yapılmalı.
- Oyunda boşluklar, sessiz anlar vermeli. Filiz bazen 'şöyle bir durmalı'.